

חברת חומרים מהכנס

דבי ברא"ס-ראשת אגף החינוך

בחודש יוני 2023 התחלנו לתכנן את כנס החינוך התשיעי. סגרנו מלון, סגרנו תקציב, והתחלנו לחשוב ולתכנן.... ב-7.10 התהפכו חיינו והמחשבה על מפגש נעשתה רחוקה מאוד. הרבה מחשבות, חששות והתלבטויות היו לנו לפני שיצאנו לדרך והחלטנו לקיים את כנס החינוך ה-9, במתווה של 3 מפגשים אזוריים, בעמק המעיינות (ב"כוונת"- האב קהילתי), בחוף כרמל (עין כרמל) ובבני שמעון (חצרים).

חברת מסכמת זו מאפשרת לנו לשתף אתכם בהתרגשות מבחירתכם: מנהלי חינוך (לידה-יב), יו"רי ההנהלות החינוך, מנהלי קהילות ושותפי דרך מהקהילה (פורמליים או לא פורמליים) להגיע כצוות משימה קהילתי ולהתמסר ללמידה משותפת של כלים ומיומנויות שעשויות לתמוך ביכולתה של כל קהילה לקיים שגרת חינוך קיבוצי במציאות הטרופה והשגרה ששובשה. הכנס התמקד בעבודה ובחינה של מה שיש ב"תוך הקופסא"- המשאבים האישיים של מנהלי החינוך, השותפים מהקהילה והקהילה עצמה, למדנו את הכלי הבוחן את המושג "קבעונות" פעולה וחשיבה והאופן בו נשכיל לבחון האם המשך שמירתן משרתת את המשימה או שראוי וניתן להתאימן לאתגר והמציאות המשתנה. מודל התומך בחיזוק היצירתיות והתאמת העשייה לשינויים, באופן הולם למרחב האישי, המערכתי והקהילתי.

מזמינים אתכם להמשיך ולעשות שימוש בכלים המדויקים שנלמדו.

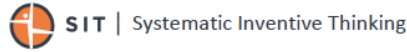
תודה לכם ועליכם!

וזכרו שכולנו כאן אתכם ולצידכם כל העת, רק תאותנו ונתייצב!

ושלכנס החינוך ה-10 נגיע כולם מהבית
דבי וצוות אגף החינוך

לחשוב בתוך הקופסה פרקים מתוך הרצאתה של טל הר לב

הרצאה זו הציגה כלי עבודה עבור מערכות החינוך והקהילה בימים אילו, המסייע בהתמודדות עם אתגרים, ובכך ליצר רציפות, יציבות ובטחון לצוותים, לילדים ולקהילה.

ביטחון

יציבות

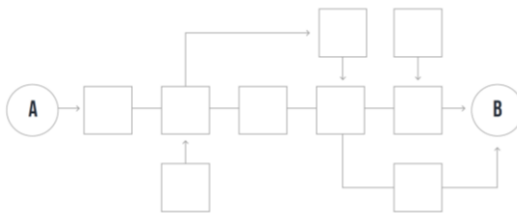
רציפות

אנחנו מבקשים להגיע למיינדסט של הצוותים החינוכיים האומר:

- יש לי יכולות ✓
- אני מסוגלת להתמודד ✓
- עבודה באילוצים ✓
- יש לי כלים פנימיים וחינוכיים ✓
- סבילות לעמימות ✓
- יש לי משאבים ✓

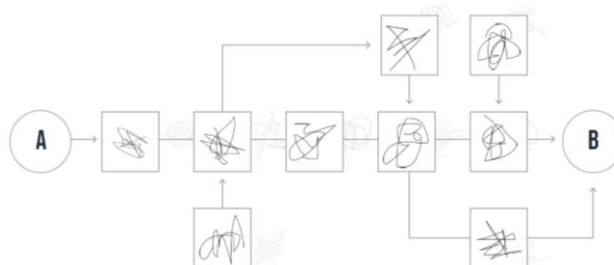

חשיבה המצאתית נתפסת פעמים רבות ככזו:

בעוד חשיבה שיטתית נתפסת ככזו:

חשיבה המצאתית שיטתית נשמעת לכאורה כמו סתירה פנימית, אך למעשה הכוונה היא לתהליך מובנה המאפשר חשיבה יצירתית בכל אחד מהשלבים:

אילוצים מגבירים יצירתיות

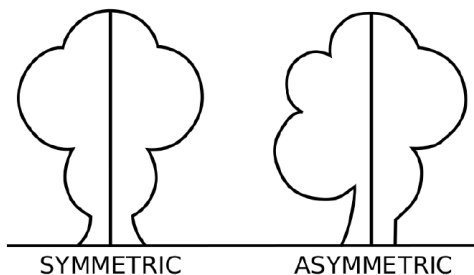
על מנת להצליח להתמודד עם אתגרים בצורה מיטבית ויצירתית, תוך שימוש במשאבים הקיימים בעולם הסגור שלי, כלומר בסביבה המיידית, עלינו לזהות מהם המשאבים שלנו.

יכולת לזהות משאבים מתוך הסביבה

- מרכיבים מועילים בעליל
- מרכיבים על-פניו לא רלוונטיים
- מרכיבים מזיקים ("מזיקים")
(אולי דווקא יועילו?)

קיבעונות

קיבעון סימטרי

הנטייה שלנו למקם ולתפוס אובייקטים והיחס שלהם במרחב-בצורה סימטרית

קיבעון היסטורי

הנטייה להתנהג באופן מסויים, בהתבסס על התנהגויות שעוצבו בעבר בהתאם לאילוצים... שאינם קיימים עוד

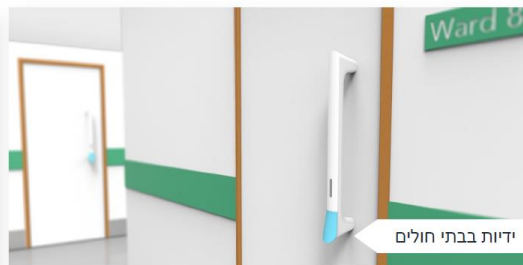
קיבעון תפקודי

הנטייה לתפוס אובייקט כלשהו כבעל תפקיד מוגדר, וחוסר היכולת להבחין בתפקידים אחרים שאותם הוא יכול למלא

דוגמאות לשבירת קבעונות

חצר הגרוטאות בקיבוץ

ידיות בבתי חולים

שאיבת מים

למה לעמוד בתור?

קיבעונות חשיבה

דפוסי חשיבה שמגבילים את האפשרויות החשיבתיות אליהן הם מסוגלים להגיע

התוצאה: עיוורון לרעיונות חדשים גם כאשר הם ממש "מתחת לאף".

שבירת קיבעונות להפוך מרכיבים למשאבים

תועלות והזדמנויות תחילה

תהליך העבודה

1. בוחרים נושא או בעיה משהו שמטריד אותך ישירות, או שמטריד את צוותי החינוך.

2. מבינים את המצב ומזהים אילוצים
היכולת להבחין ולהחליט מהו אילוץ – קרי מקבלים אותו ומסתדרים עם קיומו, לבין מה שנדמה כאילוץ אבל למעשה אינו כזה.

3. מנסחים מצבים רצויים
דוגמא: חסרים 4 אנשי צוות לפעילות מוסיקה.
א. לפתור את החוסר - משיגים אנשי צוות
ב. להסתדר עם החוסר - איך מתפעלים היטב בתנאי המחסור
ג. להשיג מטרות באופן אחר - איך משיגים את המטרה בלי פעילות מוסיקה.

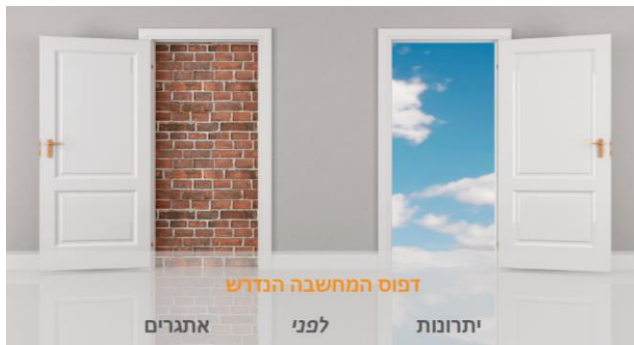
4. מיצרים רשימת מרכיבים משלושת הסוגים

- מועילים
- לא רלוונטיים (לכאורה)
- מזיקים (האומנם?)

5. שוברים קבעונות
בוחרים בכל פעם מרכיב אקראי ויוצרים את המשפט: **כיצד מרכיב X יקדם מצב רצוי Y.**

6. מגבשים פתרונות ורעיונות
עובדים לפי הכלל של "יתרונות והזדמנויות תחילה"

7. מבצעים התאמות ומישמים
לא שוכחים שגם ביישום צריך לשבור קיבעונות

SIT | מודל החשיבה בתוך הקופסה של דף עזר

שלב 1-תיאור האתגר. משהו שמטריד אותך ישירות, או שמטריד את צוותי החינוך

שלב 2- מהם האילוצים שלכם?

הבחינו בין אילוץ – קרי מקבלים אותו ומסתדרים עם קיומו, לבין מה שנדמה כאילוץ אבל למעשה אינו כזה.

<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

שלב 3- נסחו מספר מצבים רצויים

<hr/>	מצב רצוי 1
<hr/>	מצב רצוי 2
<hr/>	מצב רצוי 3

שלב 4- צרו רשימת מרכיבים

מרכיבים מועילים: _____

מרכיבים לא רלוונטיים (לכאורה): _____

מרכיבים מזיקים (האמנם?): _____

שלב 5- שוברים קבעונות

בוחרים בכל פעם מרכיב אקראי ויוצרים את המשפט: כיצד מרכיב Y יקדם מצב רצוי X

(בוחרים מרכיב בכל פעם מסוג אחר)

מרכיב מזיק _____ מצב רצוי _____

טרום רעיון _____

מרכיב לא רלוונטי _____ מצב רצוי _____

טרום רעיון _____

מרכיב מועיל _____ מצב רצוי _____

טרום רעיון _____

שלב 6- בוחרים את אחד מטרום הרעיונות, ומגבשים לרעיון. לא לשכוח לבחון את היתרונות קודם, ורק אחר כך את האתגרים.

שלב 7- מבצעים התאמות ומדייקים

שלב 8- מיישמים. ולא שוכחים שגם בישום צריך לשבור קיבעונות.

בהצלחה

זיהוי חוזקות החותם שלי

חוזקות החותם הינן החוזקות המזוהות ביותר איתנו. חוזקה מוגדרת כמאפיין (דרך התנהגות, חשיבה, הרגשה) שאני טוב בו, שאפשר להבחין בו במצבים שונים לאורך זמן, ומה שגורם לי להרגיש טוב, משמח אותי ומפתח אותי.

החוזקה היא שילוב של יכולת/נטייה טבעית יחד עם ידע ומיומנויות שאדם רוכש לאורך חייו, על ידי השקעת מאמצים משמעותית להפיכת היכולת הטבעית לחוזקה". (מתוך חוברת פעילויות של המרכז לכישורי למידה, אורט)

מטרות:

1. זיהוי הכוחות הפנימיים, מיומנויות, משאבים, אנרגיות, מוטיבציות שאני מביא איתי. מה חוזקות החותם שלי - מה מכילה הקופסה שלי? מה הקרקע היציבה/העוגנים שלי?
2. חיזוק הדדי של הצוות: העיסוק בחוזקות אלה עתיד לעורר מודעות, להוביל לחיזוק הדדי, לשקף כיצד הסביבה רואה אותי באופן חיובי ובתקווה להביא להנעה וקידום אישי.

מהלך

1. נסביר לקבוצה על החשיבות של דיסקרטיות, ומה שמדובר במעגל-נשאר במעגל. נשאל- איזה אתגר עברתם לאחרונה והתמודדתם איתו בצורה מיטבית בעיני עצמכם? אילו משאבים פנימיים עזרו לך להיות במיטבך? (בשלב הראשון ניתן לבקש מכל אחד לכתוב לעצמו, ואח"כ נבקש לשתף)
2. תרגיל לזיהוי חוזקות החותם שלי: נסביר מה הם חוזקות חותם.
3. נחלק לכל משתתף שני דפים עם רשימת חוזקות החותם, נבקש לסמן על דף אחד מהם 5 חוזקות החותם שלו (בהמשך יש הסברים על כל חוזקה. במקרה שמישהו נתקע או ממש לא מבין למה הכוונה בחוזקה מסויימת, ניתן להיעזר בהסברים אלו).
4. נתחלק לזוגות. על דף החוזקות השני נכתוב מהם לדעתי 5 כוחות החותם של מי שיושב מולי.
נשתף אחד את השני במה שכתבנו, האם היו דברים שהפתיעו אותנו?
כיצד חוזקות החותם שלך באו לידי ביטוי בהתמודדות עם אתגר שהצגתם בהתחלה? או איזה קשר או חיבור קיים בין חוזקות החותם שלך להתמודדות עם אתגר זה?
5. סיכום במליאה- סבב מה למדנו על עצמנו חדש/מה גילינו שלא ידענו

מהן חוזקות החותם שלך?

על פי פרופ' מרטין זליגמן/מכון ויה / <https://www.viacharacter.org/>
סמני את 5 התכונות האופייניות לך במידה הרבה ביותר?

שיפוט וחשיבה ביקורתית	אהבת הלמידה	כושר המצאה ומקוריות	סקרנות
התמדה	יושר, כנות	תעוזה	פרספקטיבה
עבודת צוות	אהבה	טוב לב	אינטליגנציה רגשית חברתית
זהירות	וויסות עצמי	מנהיגות	הגינות
תקווה	הכרת תודה	הערכה של יופי	ענווה
התלהבות	הומור	סלחנות	רוחניות (אמונה במשמעות נעלה יותר של היקום).

נספח-חוזקות חותם

1. **סקרנות**- "אני מחפשת מצבים שבהם אני צוברת חוויות חדשות מבלי להפריע בדרכי שלי או של אחרים"
2. **אהבת הלמידה**- "יש לי מוטיבציה לרכוש רמות ידע חדשות, ולהעמיק את הידע או הכישורים הקיימים שלי".
3. **שיפוט וחישיבה ביקורתית**- "אני שוקל את כל ההיבטים בצורה אובייקטיבית בקבלת החלטות, כולל טיעונים שעומדים בסתירה לתפיסות שלי".
4. **כושר המצאה ומקוריות**- "אני יצירתית, בעלת רעיונות המובילים ליצירת דברים משמעותיים"
5. **אינטלגנציה רגשית חברתית**- "אני מודע ומבין את הרגשות והמחשבות שלי, כמו גם את הרגשות של הסובבים אותי".
6. **פרספקטיבה** (היכולת להתבונן ולראות את התמונה הכוללת)- "אני מתחשבת בנקודות מבט שונות (ורלוונטיות) ושימוש בחוויות ובידע שלי כדי להבהיר את התמונה הגדולה".
7. **תעוזה**- "אני פועלת מתוך שכנוע פנימי, ומתמודדת עם איומים, אתגרים, קשיים וכאבים, למרות הספקות והפחדים שלי"
8. **התמדה**- "אני מתמידה לעבר המטרות שלי למרות מכשולים, חוסר עידוד או אכזבות".
9. **יושר, כנות**- "אני ישר כלפי עצמי וכלפי אחרים, אני מנסה להציג את עצמי ואת התגובות שלי בצורה מדויקת לכל אדם, ואני לוקח אחריות על המעשים שלי".
10. **טוב לב** - "אני מועיל ואמפתי ועושה באופן קבוע טובות עבור אחרים מבלי לצפות לתמורה".
11. **אהבה**- "אני חווה מערכות יחסים קרובות ואוהבות המתאפיינות בנתינה וקבלה של אהבה, חום ואכפתיות". אהבה ככוח אופי מתייחסת באמת לאופן שבו אתה ניגש למערכות היחסים הקרובות והחמות ביותר שלך. אהבה היא הדדית, מתייחסת הן לאהבת הזולת והן לנכונות לקבל אהבה מאחרים.
12. **עבודת צוות**- "אני חבר קבוצה וצוות עוזר ותורם, ומרגיש אחראי לעזור לצוות להגיע ליעדים שלו". עבודת צוות מתרחבת גם לאזרחות טובה של הקהילה או המדינה שלכם, ובאופן רחב יותר לתחושת אחריות חברתית באזור, במדינה או אפילו לכל האנושות.
13. **הגינות**- "אני מתייחס לכלולם באופן שווה והוגן, ונותן לכולם את אותו ההזדמנות להחיל את אותם הכללים על כולם".
14. **מנהיגות**- "אני לוקח אחריות ומנחה קבוצות למטרות משמעותיות, ומבטיח יחסים טובים בין חברי הקבוצה".
15. **ויסות עצמי**- "אני מנהל את הרגשות והפעולות שלי וממושמע ושולט בעצמי".
16. **זהירות**- "אני פועל בזהירות ובקפידה, מחפש להימנע מסיכונים מיותרים ומתכנן מתוך מחשבה על העתיד".
17. **ענווה**- "אני רואה את החוזקות והכישרונות שלי אבל אני צנוע, לא מחפש להיות במרכז תשומת הלב או לקבל הכרה"
18. **הערכת יופי**- "אני מזהה, חווה רגשית ומעריך. כה את היופי סביבי, ואת המיומנויות והיכולות של אחרים"
19. **הכרת תודה**- "אני אסיר תודה על דברים רבים ואני מביע את הכרת התודה הזו לאחרים".
20. **תקווה**- "אני מציאותי וגם מלא אופטימיות לגבי העתיד, מאמין במעשיי ומרגיש בטוח שדברים יסתדרו".
21. **רוחניות** (אמונה במשמעות נעלה יותר של היקום).- "אני מרגיש רוחני ומאמין בתחושה של מטרה או משמעות בחיי; ואני רואה את מקומי בסכימה הגדולה של היקום ומוצא משמעות בחיי היומיום".
22. **סלחנות**- "אני סולח לאחרים כשהם מרגיזים אותי ו/או כשהם מתנהגים כלפיי רע, ואני משתמש במידע הזה בקשרים העתידיים שלי איתם." סליחה פירושה להרחיב הבנה כלפי אלה שפגעו בנו או פגעו בנו. זה אומר לשחרר.
23. **הומור**- "אני ניגש לחיים בשובבות, מצחיק אחרים ומוצא הומור בזמנים קשים ולחוצים".
24. **התלהבות** - "אני מרגיש חיוני ומלא אנרגיה, אני ניגש לחיים בהרגשה פעילה ונלהבת".

יוצא לאור

מילים ולחן: אהוד בנאי

השביל הזה מתחיל כאן
בין סניף בנק למעין
לא סלול, לא תמיד מסומן
השביל הזה מתחיל כאן.

חוצה את העיר (את העיר)
עולה על ההר (על ההר)
ממשיך על הים (ים)
ממשיך גם מחר (גם מחר)
חותך באויר (באויר), בין הבתים
(הבתים)

יוצא אל האור (אור), אל חיים חדשים
(חדשים).

לך עליו, עלה עליו עכשיו (או..או..או..)
לך עליו, עלה עליו עכשיו (או..או..או..)
מלאכי ציפורים מעליך
מלווים את צעדיך
מרחוק נדלק אור
אל תסטה כדי שתוכל לחזור.

נה..נה..נה..

השיר הזה מתחיל כאן
כחול על הדף הלבן
לא גמור, לא תמיד מכוון
השיר הזה מתחיל כאן.

חוצה את העיר (את העיר)
עולה על ההר (על ההר)
ממשיך על הים (ים)
ממשיך גם מחר (גם מחר)
חותך באויר (באויר, בין אנשים (אנשים)
יוצא אל האור (אור), אל חיים חדשים (חדשים).

לך עליו, עלה עליו עכשיו (נה נה נה)
לך עליו, עלה עליו עכשיו (נה נה נה)
מלאכי ציפורים מעליך
מלווים את צעדיך
מרחוק נדלק אור
אל תסטה!

מלאכי ציפורים מעליך
מלווים את צעדיך
מרחוק נדלק אור
אל תסטה כדי שתוכל לחזור.